

Verschillen tussen de vijf resource control groepen van Hawley met betrekking tot sociale
competentie bij brugklassers

Carlien van Zeijderveld (6557899) & Eva Heetkamp (6504698)

Universiteit Utrecht

Thesis pedagogische wetenschappen (200600042)

Datum: 21 juni 2019

Thesis begeleider: Marjolijn Vermande

Tweede beoordelaar: Amber de Wilde

Voorwoord

Voor u ligt onze thesis wat het eindresultaat is van het onderzoek naar de verschillen tussen de vijf resource control groepen van Hawley en sociale competentie bij brugklassers. Het onderzoek is uitgevoerd aan het eind van de pre-master Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit van Utrecht.

In overleg is besloten om onze thesis te richten op de verschillen tussen de vijf resource control groepen en daarbij zelfwaargenomen sociale competentie en de mate waarin ze geliefd worden te onderzoeken. Het onderwerp sprak ons erg aan omdat wij weinig wisten van de vijf resource control groepen. Daarnaast werd onze interesse ook gewekt door de beperkte literatuur die bekend is over de verschillen tussen groepen.

Onze dank gaat uit naar Marjolijn Vermande voor haar kritische blik en uitstekende feedback op onze deelopdrachten. Daarnaast willen we haar bedanken voor haar suggesties voor bruikbare literatuur. Tevens willen we haar bedanken voor de tijd die ze beschikbaar stelde om onze vragen te beantwoorden. Wij hebben hier veel van geleerd. Ook zijn wij dankbaar voor de databestanden die beschikbaar werden gesteld zodat wij onze thesis konden schrijven.

Eva Heetkamp en Carlien van Zeijderveld

Utrecht, juni 2019

Abstract

Dominance can be seen as an important element within social relationships. Dominance is, within social sciences, increasingly defined in terms of resource control. Resource control can be defined as obtaining objects, privileges, attention and respect from other people. According to Hawley's resource control theory, dominance can be maintained in either an aggressive way (coërcive) or a prosocial way (coöperative). Hawley distinguishes between 5 resource control groups: bi-strategics, prosocial controllers, coërcive controllers, non-controllers and typicals. The present study aimed to investigate the differences between the 5 resource control groups among seventh graders. Nowadays, social competence is viewed as a balance between dominance and having good relationships with other people. 2413 seventh graders participated in the present study, all with a Dutch nationality. Dependent variables were resource control (measured by peer nominations), social competence (measured by self report) and likeability (measured by peer nominations). Main results provide evidence that, compared to the other resource control groups, bi-strategics score significantly higher. Also, they score significantly higher on the dependent variable self-perceived social competence than typicals and they score significantly lower on the dependent variable likeability than the other resource control groups. However, non-controllers, who tend to be loved by their own group members, score significantly low on resource control compared to the other groups. Furthermore, no significant differences between prosocial controllers and typicals have been found. Implications for future research are discussed.

Keywords: resource control, bistrategics, coërcive controllers, prosocial controllers, typicals, non-controllers, social competence, likeability.

Samenvatting

Dominantie wordt gezien als een belangrijk element in relaties met anderen. In de sociale wetenschappen wordt dominantie steeds vaker gedefinieerd in termen van resource control. Resource control gaat over het verkrijgen van gewilde voorwerpen, privileges, aandacht en respect van anderen. De resource control theorie van Hawley beschrijft dat dominantie zowel op een agressieve manier (coërcief) als op een coöperatieve of sociaal geaccepteerde manier (prosociaal) kan worden bereikt. Op basis van het strategiegebruik onderscheidt Hawley vijf resource control groepen: bi-strategen, prosociale controllers, coërcieve controllers, non-controllers en typicals. In de huidige studie zijn de verschillen tussen de vijf resource control groepen van Hawley met betrekking tot sociale competentie bij brugklassers onderzocht. Sociale competentie wordt tegenwoordig gezien als een balans tussen dominantie en het hebben van goede relaties met anderen. Aan het huidige onderzoek hebben in totaal 2413 brugklasleerlingen uit heel Nederland deelgenomen en zijn de afhankelijke variabelen geoperationaliseerd in resource control (peernominaties), zelfwaargenomen sociale competentie (zelfrapportage) en geliefd zijn (peernominaties). De belangrijkste resultaten geven weer dat bi-strategen significant hoger scoren dan de overige groepen op resource control, significant hoger scoren dan typicals op zelfwaargenomen competentie, maar significant lager scoren dan de overige groepen op geliefd zijn. Non-controllers daarentegen scoren significant het laagst op resource control terwijl zij wel geliefd worden door groepsgenoten. Tevens wordt er geen significant verschil gevonden tussen prosociale controllers en typicals. Implicaties voor verder onderzoek worden besproken.

Kernwoorden: resource control, bi-strategen, coërcieve controllers, prosociale controllers, typicals, non-controllers, sociale competentie, geliefd zijn.

Introductie

De ongelijke verdeling van status is een fundamenteel kenmerk van sociale groepen (Vermande et al., 2018). Individuen met een hoge mate van status of dominantie ervaren over het algemeen meer voordelen dan individuen met een lage mate van status of dominantie (Vermande et al., 2018). Status is een belangrijk element voor kinderen op alle leeftijden, maar vooral in de adolescentie in relatie met leeftijdsgenoten (Vermande et al., 2018). In de puberteit vindt meer interactie plaats tussen jongen en meisjes. Ook verkiezen ze status vaak boven vele andere domeinen (bijv. relaties). Ze ontwikkelen in de puberteit meer autonomie, wat jongeren aanspoort om meer op leeftijdsgenoten te vertrouwen. Bovendien maken adolescenten de overstap naar de middelbare school waarin status verkrijgen binnen een nog onbekende groep een belangrijk aspect is (Vermande et al., 2018). Er is echter nog weinig onderzoek gedaan naar dominantie in de sociale wetenschappen (Hawley, 2007).

Sociale dominantie

Traditioneel wordt in de biologie dominantie gedefinieerd in termen van agressie (Reijntjes et al., 2013). Dit wil zeggen dat dominantie op een agressieve manier verkregen wordt (Pellegrini, 1995) door te eisen, dreigen en te bedriegen (Cheng, Tracy, Foulsham, Kingstone, & Henrich, 2013). Ethologen in de sociale wetenschappen zijn hier echter op teruggekomen en stellen dat middels coöperatieve strategieën ook dominantie kan worden verkregen (Reijntjes et al., 2018). In de sociale wetenschappen wordt dominantie tegenwoordig steeds vaker in termen van resource control gedefinieerd. Het gaat bij resource control om het verkrijgen van gewilde voorwerpen, privileges, aandacht en respect van anderen, ook wel ‘krijgen wat ik wil’ (Vermande et al., 2018). De resources kunnen dus zowel materieel (voedsel/voorwerpen) als sociaal (vriendschappen) van aard zijn (Reijntjes et al., 2013) en worden belangrijk geacht bij cognitieve en fysieke groei en het algemene welbevinden (Ciarrochi, Sahdra, Hawley & Devine, 2019). Hawley, Shorey & Alderman (2009) stellen dat dominante personen superieur zijn als het gaat om het verkrijgen van resources.

De resource control theorie van Hawley

De resource control theorie van Hawley (Hawley, 1999, 2007) beschrijft dat dominantie zowel op een agressieve manier (coërcief) als op een coöperatieve of sociaal geaccepteerde manier (prosociaal) kan worden bereikt. Beide manieren hebben het doel resources te verkrijgen (Reijntjes et al., 2018). Een coërcieve strategie wordt gekenmerkt door een directe en vijandige

manier om resources te verkrijgen. Het betreft dwingende strategieën zoals eisen, dreigen en bedriegen (Aleva, 2015; Hawley, Shorey & Alderman, 2009). Een prosociale strategie daarentegen wordt gekenmerkt door samenwerking. Een veel voorkomende prosociale strategie is de zogeheten ruil-strategie: “als jij voor mij dat doet, dan mag jij vanavond op mijn feestje komen”, ‘voor wat, hoort wat’ (Aleva, 2015). Bij prosociale strategieën gaat het dus om positief, sociaal aanvaardbaar gedrag dat wordt ingezet om resources te verkrijgen. Onderzoek bij studenten wijst uit dat een prosociale strategie enige mate van sociale vaardigheden en impulscontrole vergt (Hawley et al., 2009).

De “person-centered” benadering van Hawley

Op basis van de mate van strategiegebruik onderscheidt Hawley vijf resource control groepen. Personen binnen deze “person-centered” benadering kunnen gebruik maken van één van de strategieën, beide strategieën of geen van de strategieën (Hawley, 2007).

Coërcieve controllers vormen de eerste groep en maken voornamelijk gebruik van coërcieve strategieën. Zij ervaren veel afwijzing van groepsgenoten en worden niet geliefd door anderen, omdat zij veel karaktereigenschappen laten zien die geassocieerd worden met agressie (Hawley, 2007; Hawley & Geldhof, 2012). Coërcieve controllers hebben een excentrieke motivatie als het gaat over het sluiten van vriendschappen. Het gaat coërcieve controllers voornamelijk om het verkrijgen van macht en populariteit. Daarnaast gaan vriendschappen vaak gepaard met conflicten (Hawley, 2007; Hawley, Little, & Pasupathi, 2002).

Prosociale controllers maken voornamelijk gebruik van prosociale strategieën. Hawley et al. (2009) hebben onderzocht dat ze veel sociale vaardigheden bezitten en geliefd worden gevonden door groepsgenoten. Prosociale controllers handelen echter niet vanuit altruïsme, maar vanuit eigenbelang (Hawley, 2014; Vermande et al., 2018). Prosociale controllers zetten hun sociale vaardigheden en vriendschappen in om doelen te bereiken zonder daarbij gebruik te maken van dwang zoals coërcieve controllers dat doen (Hawley et al., 2009).

Ook heb je bi-strategen. Bi-strategen hanteren zowel coërcieve als prosociale strategieën. Zij hebben een effectieve balans tussen agressie (coërcief) enerzijds en sociaal gedrag anderzijds (Ciarrochi et al., 2019). Bi-strategen bezitten veel karaktereigenschappen die coërcieve controllers en prosociale controllers ook hebben. Ze bedriegen, vertonen agressie en verlangen naar erkenning. Anderzijds wordt verondersteld dat ze indruk maken op hun groepsgenoten en de leraren, ze goede sociale vaardigheden bezitten en dat ze extrovert en

sociaal aantrekkelijk zijn (Ciarrochi et al., 2019; Hawley et al., 2009). Daarnaast stelt Hawley dat bi-strategen meer geliefd zijn door hun groepsgenoten, omdat zij het negatieve effect van hun agressieve gedrag kunnen verbloemen met hun sociale vaardigheden (Hawley et al., 2007; Reijntjes et al., 2018).

Non-controllers passen nauwelijks een strategie toe (Reijntjes et al., 2018). Ondanks dat non-controllers geen gebruik maken van agressie en nauwelijks vijandig zijn worden zij vaak niet geliefd en afgewezen door groepsgenoten en zijn ze vaak slachtoffer van pestgedrag (Hawley, 2007). Non-controllers zijn personen die vaak weinig sociale vaardigheden bezitten, vaak alleen zijn en niet in staat zijn om resource control te verkrijgen (Hawley, 2007). Ook stelt Hawley (2015) dat non-controllers doorgaans weinig vrienden hebben door een gebrek aan zelfvertrouwen.

Tot slot beschrijft Hawley de typicals. Dit betreft de grote restgroep. Zij passen niet overduidelijk een strategie toe en scoren in de middenmoot wat betreft resource control (Reijntjes et al., 2018).

Volgens Hawley zijn bi-strategen, gevolgd door coërcieve en prosociale controllers in tegenstelling tot typicals en non-controllers het meest succesvol in resource control (Reijntjes et al., 2018). Dit wordt ondersteund door het onderzoek van Reijntjes et al. (2018) die stellen dat het combineren van coërcieve en prosociale strategieën leidt tot succesvolle resource control en de beste toegang tot materiële en sociale resources. Olthof et al. (2011) vonden ook dat bi-strategen over meer resource control beschikken dan alle andere groepen. Daarentegen stellen zij dat coërcieve controllers meer resource control bezitten dan de prosociale controllers, typicals en non-controllers. Prosociale controllers en typicals bezitten echter wel meer resource control dan non-controllers, maar prosociale controllers bezitten niet meer resource control dan typicals (Olthof et al., 2011). Ook Reijntjes et al. (2018) vonden in hun studie bij basisschoolkinderen dat bi-strategen het hoogst scoorden op resource control, maar dat prosociale controllers en typicals niet van elkaar verschilden. De onderzoeksresultaten van Hawley zijn echter niet altijd consistent, zo wordt in het onderzoek van Hawley et al. (2009) gevonden dat non-controllers helemaal geen gebrek aan zelfvertrouwen of ongemak en angst vertonen terwijl dit op basis van de literatuur wel zou worden verwacht.

Sociale competentie

Vroeger werd sociale competentie vooral gezien als het hebben van goede relaties met anderen. Dit wordt vaak geoperationaliseerd als “geliefd zijn”. Geliefd zijn wordt in dit onderzoek geoperationaliseerd als hoe aardig een kind wordt gevonden in de groep (Rubin, Bukowski & Bowker, 2015). Tegenwoordig wordt sociale competentie gezien als een balans tussen sociale dominantie en het hebben van goede relaties met anderen. Iemand die sociaal competent is kan individuele doelen bereiken door op een adequate manier met anderen om te gaan en is sympathiek en betrokken in relaties met leeftijdsgenoten (Hawley, 2003a; Rubin et al., 2015). De resource control theorie van Hawley benadrukt dat sociale competentie van kinderen en het hebben van goede relaties met andere kinderen afhankelijk is van het vermogen om resources te verkrijgen (Chen & Chang, 2012).

Volgens Hawley beschikken prosociale controllers en bi-strategen zowel over bovengemiddelde resource control als over sociale vaardigheden en een hoge mate van sociale competentie. Dit in tegenstelling tot coërcieve controllers, non-controllers en typicals die een lage mate van sociale competentie laten zien en over minder sociale vaardigheden beschikken (Hawley 2007, 2015). Ook veronderstelt Hawley dat bi-strategen en prosociale controllers meer geliefd worden door hun groepsgenoten in tegenstelling tot coërcieve controllers en non-controllers die juist vaker worden afgewezen (Hawley & Geldhof, 2012; Hawley 2009; Hawley 2003a).

Hoewel er wel literatuur bekend is over de verschillen binnen groepen is er nog maar weinig literatuur beschikbaar die het verschil tussen groepen onderzoekt (Vermande et al., 2018). Voor zover bekend zijn er slechts twee studies die verschillen tussen resource control groepen nader hebben onderzocht met betrekking tot sociale vaardigheden (Hawley et al., 2002, Hawley, 2003a).

Uit het onderzoek van Hawley et al. (2002) bij basisschoolkinderen komt naar voren dat prosociale controllers positieve karaktereigenschappen zoals sociale vaardigheden lieten zien in tegenstelling tot coërcieve controllers, die juist vijandigheid toonden. Bi-strategen lieten zowel kenmerken van prosociale controllers als coërcieve controllers zien, terwijl non-controllers geen van deze kenmerken beschikken en de laagste mate van sociale vaardigheden lieten zien. Typicals konden niet goed waarnemen wanneer iemand zich goed of slecht voelde in de groep. Prosociale controllers lieten wel meer sociale vaardigheden zien dan bi-strategen, maar beide

groepen beschikken over meer sociale vaardigheden dan coërcieve controllers, non-controllers en typicals.

In het onderzoek van Hawley (2003a) bij adolescenten is door middel van rating in kaart gebracht hoe de verschillende resource control groepen zichzelf scoren met betrekking tot sociale vaardigheden. De belangrijkste resultaten laten zien dat bi-strategen zichzelf even hoog scoren als prosociale controllers. Non-controllers beoordeelden zichzelf net zo hoog als coërcieve controllers, maar wel lager dan alle andere groepen als het gaat om sociale vaardigheden.

Dit onderzoek

Hoewel Hawley veronderstelt dat bi-strategen het meest succesvol zijn in resource control, gevolgd door coërcieve controllers, prosociale controllers, non-controllers en typicals worden in verschillende studies, eveneens in de studies van Hawley zelf, niet altijd dezelfde resultaten gevonden. Ook is er nog maar weinig bekend over het verschil tussen groepen. Bovenstaande informatie leidt tot de volgende onderzoeksvraag: “wat zijn de verschillen tussen de vijf resource control groepen van Hawley met betrekking tot sociale competentie bij brugklassers”?

In dit onderzoek hebben wij gekeken naar sociale competentie, geoperationaliseerd in resource control en geliefd zijn. De variabelen resource control en geliefd zijn werden in dit onderzoek gemeten door middel van peer nominaties (nominaties door klasgenoten). Daarnaast is er gekeken naar hoe sociaal competent het kind zichzelf ziet via zelfrapportage.

Op basis van bovenstaande literatuur verwachten wij dat bi-strategen het meest succesvol zijn in resource control, gevolgd door coërcieve controllers. Daarnaast verwachten wij dat prosociale controllers lager scoren op resource control dan coërcieve controllers, maar wel hoger scoren dan non-controllers. Ook verwachten wij dat typicals hoger scoren dan de non-controllers en daarnaast verwachten wij met enige voorzichtigheid dat typicals even hoog scoren als prosociale controllers.

Ook verwachten wij dat prosociale controllers het meest geliefd zijn, gevolgd door bi-strategen. Met voorzichtigheid verwachten wij dat typicals in de middenmoot scoren en dat non-controllers en coërcieve controllers gelijke scores laten zien, maar wel lager scoren dan bi-strategen, prosociale controllers en typicals.

Tot slot verwachten wij dat prosociale controllers de hoogste mate van sociale competentie laten zien, gevolgd door bi-strategen. Ook verwachten wij dat coërcieve controllers

meer sociale competentie laten zien dan typicals en non-controllers. Bovendien verwachten wij dat non-controllers de laagste mate van zelfwaargenomen sociale competentie laten zien.

Methode

Participanten

Participanten waren de groep 8 leerlingen van Olthof et al. (2011) van scholen uit heel Nederland. Zij werden gevolgd naar de brugklas (selecte steekproef). In het voorjaar van 2007 zijn cross-sectionele data verzameld bij deze leerlingen en hun klasgenoten in de brugklas. De totale steekproef bestond uit 2720 participanten. Er hebben 307 (11,3%) participanten niet deelgenomen aan het onderzoek in verband met bezwaar van ouders, afwezigheid van het kind (bijv. door ziekte) of het niet willen deelnemen van het kind. Uiteindelijk hebben 2413 participanten deelgenomen aan het onderzoek (88,8%), waarvan 1184 jongens (50,9%) en 1229 meisjes (49,1%). De gemiddelde leeftijd van de participanten in maanden was 159,37 (= 13,3 jaar) met een standaardafwijking van 7,13 (jongens: $M = 159,85$, $SD = 8,22$; meisjes: $M = 158,90$, $SD = 5,85$). De etniciteit en de sociale economische status van de participanten is onbekend. Aan het onderzoek hebben 26 scholen en 115 klassen deelgenomen. Van een paar klassen ontbrak de data bij de afhankelijke variabelen, waardoor deze aantallen verschilden. Het aantal deelnemers lag tussen de 2186 en 2413 en verschilden per meetinstrument.

Procedure

De middelbare scholen hebben allereerst toestemming gegeven om mee te werken aan het onderzoek. De ouders van de deelnemende scholen ontvingen vervolgens een informatiebrief waarin de procedure en de doelen van het onderzoek werden uitgelegd. Er werd met het uitsturen van de brief verondersteld dat iedereen aan het onderzoek zal deelnemen, tenzij ouders schriftelijk bezwaar maakten. Kinderen moesten ook zelf actieve toestemming geven en konden elk moment stoppen met het onderzoek. Het onderzoek betrof een online vragenlijst die werd afgenomen in een computerlokaal met een totale duur van één lesuur per leerling. Voor dit onderzoek is er een gedeelte van de verzamelde data van het bestaande onderzoek gebruikt. Het gehele onderzoek had betrekking op onderwerpen zoals pesten, sociale dominantie en psychosociaal functioneren. Het onderzoek bestond uit zowel zelfrapportages als uit peernominatie vragen. Bij de afname van het onderzoek is gebruik gemaakt van getrainde onderzoeksassistenten. De onderzoeksassistenten kregen voorafgaand aan het onderzoek een onderzoeksprotocol met uitleg over het onderzoek en richtlijnen waaraan zij zich moesten

houden. Na afloop van het onderzoek kregen de desbetreffende scholen een geanonimiseerde rapportage met daarin de belangrijkste variabelen per klas vermeld.

Meetinstrumenten

Prosociaal en coërcief strategiegebruik

De indeling in resource control groepen is gebaseerd op de peer-nominatie items over coërcief en prosociaal strategiegebruik. Beide vormen van strategiegebruik werden gerepresenteerd door zes peer-nominatie items. De items wijken in vraagstelling iets af van de oorspronkelijke items van Hawley. De oorspronkelijke items van Hawley (bijv. “wie laat anderen doen wat zij willen”) verwezen niet alleen naar het gedrag van de adolescent, maar ook naar het verkrijgen van sociale dominantie als gevolg van het gedrag (Vermande et al., 2018). Het gebruik van de originele items verward dus het gebruik van een bepaalde strategie met de bijbehorende voordelen van het desbetreffende strategiegebruik. In dit onderzoek is geprobeerd om de vraagstelling van de items zo neutraal mogelijk te formuleren (bijv. “welke leerlingen in de klas proberen hun zin te krijgen door anderen te laten doen wat zij hebben bedacht?”), zodat de items niet zouden impliceren dat het gebruik van een specifieke strategie direct zou leiden tot het verkrijgen van dominantie (Vermande et al., 2018).

De items over prosociaal strategiegebruik betroffen items zoals; “welke leerlingen beloven anderen kinderen uit te nodigen om zelf hun zin te krijgen”; en “welke leerlingen beloven iets te doen in ruil daarvoor iets terug te krijgen wat ze zelf graag willen”. Voor de prosociale items werd geconstateerd dat het verwijderen van item 4 positief bijdroeg aan de betrouwbaarheid (Cronbachs alfa van .77 naar .83). Om deze redenen heeft ook het onderzoek van Olthof et al. (2011) item 4 verwijderd uit de data-analyse. De items van coërcief strategiegebruik betroffen items zoals; “welke leerlingen dwingen anderen om hun zin te krijgen”; en “welke leerlingen dreigen anderen met woorden of gebaren om hun zin te krijgen”. De coërcieve items hadden een goede betrouwbaarheid (Cronbachs alfa = .94).

De scores van de participanten op prosociaal en coërcief strategiegebruik zijn in de berekening omgezet in proportiescores. Hierbij zijn het aantal nominaties dat een adolescent ontving gedeeld door het aantal nominatoren per klas (proportiescores lopend van 0 tot 1). Om te corrigeren voor klas effecten, de invloed van uitschieters te verminderen en de verdeling van de afhankelijke variabele resource control te normaliseren werd er een transformatie van de data toegepast. Hierbij zijn normale scores gebruikt die werden berekend volgens de Rankit

procedure, deze scores zijn genormaliseerd en gerangschikt per klas (Salmivalli & Voeten, 2004; Vermande et al., 2018).

Classificeren van participanten in een vorm van strategiegebruik

Op basis van de gegeven antwoorden zijn de vijf resource control groepen als volgt gevormd: bi-strategen (scoren hoger dan het 66e percentiel op zowel de items over prosociaal strategiegebruik als op de items over coërcief strategiegebruik, $n = 545$, 22,6%). Coërcieve controllers (scoren boven het 66e percentiel op de items over coërcief strategiegebruik, maar scoren onder het 66e percentiel op de items over prosociaal strategiegebruik, $n = 240$, 9,9%). Prosociale controllers (scoren boven het 66e percentiel op de items over prosociaal strategiegebruik, maar scoren onder het 66e percentiel op de items over coërcief strategiegebruik, $n = 267$, 11,1%). Non-controllers (scoren lager dan het 33e percentiel op beide vormen van strategiegebruik, $n = 597$, 24,7%). Typicalsvormen de restgroep (scoren laag op beide vormen van strategiegebruik, maar scoren wel boven het 33e percentiel op tenminste een vorm van strategiegebruik, $n = 764$, 31,7%) (Hawley, 2003b).

Resource control

Voor het meten van resource control is ook gebruik gemaakt van peer-nominaties. Hiervoor zijn zes items gebaseerd op die van Hawley en collega's (Hawley, 2003a, 2003b) gebruikt (Olthof et al., 2011). Enkele items betreffen onderwerpen als "welke leerlingen in de klas hebben de leukste spullen"; en "welke leerlingen in de klas staan meestal in het middelpunt". De nominatoren konden oneindig veel klasgenoten nomineren per item zolang de klasgenoten maar volstonden aan de beschrijving van het item. Ook konden de nominatoren zowel jongens als meisjes nomineren of de keuze maken om niemand te nomineren. De betrouwbaarheid van de peer-nominatie items was goed (Cronbachs alfa = .87). De scores van de peer-nominaties zijn eveneens omgezet in proportiescores en op dezelfde wijze berekend als de scores van prosociaal en coërcief strategiegebruik.

Zelfwaargenomen sociale competentie

Sociale competentie is gemeten aan de hand van vijf items afkomstig van de competentie belevingsschaal voor adolescenten (CBSA) bewerkt door Treffers et al. (2002) en gebaseerd op de oorspronkelijke vragenlijst van Harter (1988). De totale vragenlijst bestaat uit 7 schalen met elk afzonderlijk 5 items (totaal 35 items) gericht op competentiebeleving. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van items uit de schaal sociale acceptatie die participanten middels

zelfrapportage beantwoorden. Enkele items van deze schaal luiden als volgt: “sommige jongeren hebben veel vrienden. Ik behoor ... tot die groep”; en “sommige jongeren worden door weinig mensen aardig gevonden. Ik behoor ... tot die groep”. De participanten konden per item kiezen uit vier antwoordmogelijkheden met betrekking tot in hoeverre zij tot de groep behoren: helemaal niet (1); een beetje (2); grotendeels (3); en helemaal (4). CBSA items 1 en 3 moesten voor het meten worden omgecodeerd. Van elke leerling is vervolgens het gemiddelde berekend ($M = 2,89$, $SD = 0,51$). De betrouwbaarheid was voldoende (Cronbach's alfa = .63). De betrouwbaarheid van de CBSA is door de COTAN beoordeeld met een voldoende. De begripsvaliditeit is door de COTAN beoordeeld met een goed en de criteriumvaliditeit is beoordeeld met een onvoldoende (Egberink, de Leng & Vermeulen, 2019).

Sociale acceptatie

Om sociale acceptatie en geliefd zijn te meten is gebruik gemaakt van peer-rating aan de hand van de sociometric status rating procedure (SSRat) (Maassen, Akkermans, & Van der Linden, 1996). Participanten kregen een lijst te zien met de namen van al hun klasgenoten. Vervolgens werd gevraagd of de participant zijn of haar mening wilde geven over alle klasgenoten afzonderlijk. Participanten konden hun klasgenoten scoren op een 7-punts schaal van 0 (erg onaardig) tot 7 (erg aardig), met 4 als neutraal middelpunt. De scores zijn uiteindelijk opgeteld en gedeeld door het aantal klasgenoten waardoor er een gemiddelde is berekend ($M = 4,67$, $SD = 0,71$) (Reijntjes et al., 2018). Ratings hebben in vergelijking tot nominaties verschillende voordelen. Een van de voordelen die ratings hebben is dat participanten een genuanceerder antwoord kunnen geven. Ook blijkt het gebruik van ratings betrouwbaarder te zijn dan het gebruik van nominaties (Maassen, Akkermans, & Van der Linden, 1996).

Analyseplan

Om de onderzoeksvraag “wat zijn de verschillen tussen de vijf resource control groepen van Hawley met betrekking tot sociale competentie bij brugklassers?” te kunnen beantwoorden werden er meerdere eenweg ANOVA's uitgevoerd met als onafhankelijke variabele steeds indeling in resource control groepen en als afhankelijke variabelen resource control, zelfwaargenomen sociale competentie en geliefd zijn. Allereerst is er gekeken of er voldaan is aan de assumpties (Allen, Bennett & Heritage, 2014). Omdat de afhankelijke variabele resource control scheef verdeeld bleek, is deze variabele per klas getransformeerd met behulp van de Rankit-procedure (zie methode) om te corrigeren voor klas effecten. Er wordt gecorrigeerd op

verschillen in klassen die doorwerken op de manier hoe kinderen elkaar beoordelen zoals bijvoorbeeld het hebben van een andere leraar of instructie. Hierna was tevens de afhankelijke variabele resource control normaal verdeeld. Omdat Levene's test voor homogeniteit liet zien dat de varianties over de verschillende condities significant verschilden voor alle drie de afhankelijke variabelen ($P < 0.01$) en er sprake was van ongelijke groeps grootten is er in de analyses gebruik gemaakt van de games Howell post-hoc analyse. Om te zien of de verschillende afhankelijke variabelen samenhangen is er gekeken naar de pearson correlatie. Hieruit blijkt dat de variabelen zwak met elkaar samenhangen. Om die reden zijn er drie afzonderlijke eenweg ANOVA's uitgevoerd. Voor de analyses werd er een significantieniveau van 5% gebruikt ($\alpha = .05$) en is er tweezijdig getoetst.

Resultaten

Initiële analyses

Tabel 1 geeft de correlaties weer tussen de afhankelijke variabelen; resource control, zelfwaargenomen sociale competentie en geliefd zijn. De correlatie tussen resource control en zelfwaargenomen sociale competentie was een positieve significante, maar zwakke samenhang (.24). Dit betekent dat met enige waarschijnlijkheid gezegd kan worden dat lage scores op resource control gepaard gaan met lage scores op zelfwaargenomen competentie. Dit geldt ook voor hoge scores op beide variabelen. Zelfwaargenomen sociale competentie en geliefd zijn correleren eveneens zwak positief met elkaar (.19). De correlatie tussen resource control en geliefd zijn was -.06 wat inhoudt dat de variabelen significant negatief, maar nauwelijks samenhangen (Field, 2018). Hoge scores op resource control gaan met enige waarschijnlijkheid gepaard met lage scores op geliefd zijn en andersom (Gravetter & Wallnau, 2018).

Tabel 1

Pearson Correlatie met Gemiddelden en Standaarddeviaties voor de Drie Afhankelijke Variabelen Resource Control, Zelfwaargenomen Sociale Competentie en Geliefd Zijn

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Resource control	Zelfwaargenomen sociale competentie	Geliefd zijn
Resource control	0.03	.91	-		
Zelfwaargenomen sociale competentie	2.89	.51	.24***	-	
Geliefd zijn	4.70	.70	-.06**	.19***	-

Noot. Het aantal participanten verschilt tussen 2186 en 2413 ten gevolgen van missende waardes, omdat de afhankelijke variabele resource control per klas is genormaliseerd volgens de Rankit-procedure is het gemiddelde van deze variabele niet exact 0.

** $p < .01$. *** $p < .001$.

Tabel 2

ANOVA Resultaten van de Verschillende Resource Control Theory Groepen

	Afhankelijke variabelen					
	Resource control		Zelfwaargenomen sociale competentie		Geliefd zijn	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Resource control theory groepen						
Bi-strategen	0.80 ^d	0.85	2.94 ^{bd}	0.55	4.33 ^a	0.81
Coërcieve controllers	0.44 ^c	0.86	2.96 ^{bd}	0.53	4.58 ^b	0.71
Prosociale controllers	-0.06 ^b	0.78	2.91 ^{cd}	0.53	4.85 ^{cd}	0.59
Typicals	-0.12 ^b	0.77	2.85 ^{ac}	0.47	4.80 ^c	0.56
Non-controllers	-0.52 ^a	0.63	2.86 ^{cd}	0.49	4.89 ^d	0.63
ANOVA resultaten						
F strategiegebruik	247.00***		4.25**		59.96***	
df error	2408		2363		2226	
η_p^2	.29		.01		.10	
N	2413		2368		2231	

Noot. De resultaten in de kolommen die tenminste één gemeenschappelijke letter in hun superscript hebben, verschillen volgens de Games-Howell post hoc test niet significant van elkaar.

p < .01. *p < .001.

Tabel 2 geeft de resultaten weer van de eenweg ANOVA voor de drie afhankelijke variabelen; resource control, sociale competentie en geliefd zijn. Daarnaast worden de gemiddelden en standaarddeviaties per resource control groep op deze variabelen weergegeven.

Variantieanalyse resource control

Het verschil tussen de groepen op de afhankelijke variabele resource control bleek significant, $F(4, 2408) = 247, p < .001, \eta_p^2 = .29$. Er was sprake van een groot effect (Field, 2018). Middels de Games Howell post hoc analyse voor paarsgewijze vergelijkingen werd duidelijk waar het verschil in groepen zit. Zoals verwacht liet de Games Howell zien dat bi-strategen significant hoger scoorden dan alle overige strategie gebruikers (alle p 's $< .001$). Non-controllers scoorden juist significant lager dan alle andere vormen van strategiegebruik (alle p 's $< .001$). Prosociale controllers scoorden significant lager dan coërcieve controllers ($p < .001$). Zoals voorzichtig werd verwacht verschilden prosociale controllers en typicals niet significant van elkaar ($p = .125$). Tot slot scoorden coërcieve controllers significant hoger dan de typicals ($p < .001$).

Variantieanalyse zelfwaargenomen sociale competentie

Het verschil tussen de groepen op de afhankelijke variabele zelfwaargenomen competentie bleek ook significant, $F(4, 2363) = 4.25, p < .001, \eta_p^2 = .01$. Er was sprake van een klein effect want de partiële eta-kwadraat was .01 (Field, 2018). De Games howell post hoc test liet zien dat coërcieve controllers significant hoger scoorden dan de typicals ($p = .034$), maar toonde met de overige groepen van strategiegebruik geen significante verschillen aan. Daarnaast scoorden ook de bi-strategen significant hoger dan typicals ($p = .030$). De overige groepen lieten op de afhankelijke variabele zelfwaargenomen sociale competentie geen significante verschillen zien. Opvallend is dat non-controllers ($M = 2.86$) en typicals ($M = 2.85$) zichzelf gelijk scoorden op de variabele zelfwaargenomen sociale competentie.

Variantieanalyse geliefd zijn

Het verschil tussen groepen op de afhankelijke variabele geliefd zijn was eveneens significant, $F(4, 2226), p < .001, \eta_p^2 = .10$. Het partiële eta-kwadraat van .10 houdt in dat er sprake is van een medium effect (Field, 2018). De Games-Howell post hoc test liet zien dat non-controllers significant hoger scoorden dan coërcieve controllers ($p < .001$) en bi-strategen ($p < .001$), maar niet significant hoger scoorden dan prosociale controllers ($p = .880$) en typicals ($p = .092$). Zoals verwacht scoorden bi-strategen ($p < .001$) en coërcieve controllers ($p < .001$)

significant lager dan de prosociale controllers. Tegen de verwachting in scoorden bi-strategen significant lager dan alle andere groepen van strategiegebruik ($p < .001$). Tot slot scoorden de coërcieve controllers significant lager dan de prosociale controllers ($p < .001$) en typicals ($p = .001$). De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Discussie

Dominantie is een belangrijk element in de relatie met leeftijdsgenoten in de adolescentie. Er is echter nog weinig onderzoek gedaan naar dominantie in de sociale wetenschappen (Hawley, 2007). Dominantie wordt in de sociale wetenschappen tegenwoordig in termen van resource control gedefinieerd. Het gaat bij resource control om het verkrijgen van gewilde voorwerpen, privileges, aandacht en respect van anderen, ook wel ‘krijgen wat ik wil’ (Vermande et al., 2018). Dit kan middels een agressie vorm (coërcief) verkregen worden, of via een meer sociaal geaccepteerde manier (prosociaal). Volgens Hawley zijn er vijf groepen die verschillen qua resource control. De resource control groepen bestaan uit: bi-strategen, coërcieve controllers, prosociale controllers, typicals en non-controllers. Sociale competentie wordt tegenwoordig opgevat als een balans tussen sociale dominantie en het hebben van goede relaties met anderen. De resource control theorie van Hawley benadrukt dat sociale competentie van kinderen en het hebben van goede relaties met andere kinderen afhankelijk is van het vermogen om resources te verkrijgen (Chen & Chang, 2012). Er zijn echter weinig studies bekend die het verschil tussen groepen met betrekking tot sociale competentie hebben onderzocht (Vermande et al., 2018). Het doel van dit huidige onderzoek was daarom om te onderzoeken of er verschillen bestonden tussen de vijf resource control groepen van Hawley en sociale competentie bij brugklassers. Ten eerste is er onderzocht in hoeverre de mate van resource control tussen de resource control theory groepen verschilden. Zoals op basis van literatuur werd verwacht scoorden de bi-strategen significant hoger dan alle overige groepen op resource control (Hawley, 2003a, 2003b). Daarnaast scoorden prosociale controllers en typicals echter even hoog op resource control zoals met enige voorzichtigheid in dit onderzoek werd verwacht (Olthof et al., 2011; Reijntjes et al., 2018). Deze laatste bevinding wijkt af van voorgaande onderzoeken (Hawley, 2003a). Tegenstellingen in de resultaten uit vorige studies en het huidige onderzoek kunnen worden toegeschreven aan het neutraliseren van de vraagstellingen over coërcief en sociaal strategiegebruik (Olthof et al., 2011). De oorspronkelijke items van Hawley (bijv. “wie laat anderen doen wat zij willen”) verwezen namelijk niet alleen naar het gedrag van de

adolescent, maar ook naar het verkrijgen van sociale dominantie als gevolg van het gedrag (Vermande et al., 2018). Met het neutraliseren van de vraagstellingen in dit huidige onderzoek is geprobeerd om de items zodanig te formuleren zodat de items niet zouden impliceren dat het gebruik van een specifieke strategie direct zou leiden tot het verkrijgen van dominantie (Vermande et al., 2018).

Als tweede hypothese werd in dit huidige onderzoek verwacht dat prosociale controllers het meest geliefd zijn, gevolgd door bi-strategen. Met voorzichtigheid werd verwacht dat typicals in de middenmoot scoorden en dat non-controllers en coërcieve controllers gelijke scores lieten zien, maar wel lager scoorden dan alle overige groepen. De hypothese werd door de resultaten van de Games-Howell post hoc test deels bevestigd. Zoals verwacht scoorden bi-strategen en coërcieve controllers significant lager dan de prosociale controllers. Dit werd ook gevonden door Hawley die stelt dat prosociale controllers erg geliefd worden door groepsgenoten en over sociale vaardigheden beschikken (Hawley et al., 2009). Tegen de verwachting in scoorden bi-strategen significant lager dan alle overige groepen. Dit is in tegenstelling met onderzoeken van Hawley die juist veronderstellen dat bi-strategen geliefd zijn en non-controllers en coërcieve controllers vaak worden afgewezen (Hawley & Geldhof, 2012; Hawley 2009; Hawley 2003a). Daarnaast wordt verondersteld dat bi-strategen juist meer geliefd zijn door groepsgenoten, omdat zij het negatieve effect van hun agressieve gedrag kunnen verbloemen met hun sociale vaardigheden (Hawley et al., 2007; Reijntjes et al., 2018). Ook scoorden anders dan verwacht de non-controllers significant hoger dan de bi-strategen en coërcieve controllers. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat non-controllers zichzelf wel voldoende zelfverzekerd voelen en weinig angst of ongemak ervaren (Hawley et al., 2009). Dit is tegenstrijdig met de literatuur die juist beschrijft dat het gebrek aan zelfvertrouwen van non-controllers hen juist weinig vrienden oplevert (Hawley, 2015). Daarnaast gaan vriendschappen van coërcieve controllers vaak gepaard met conflicten en agressie (Hawley, Little, & Pasupathi, 2002; Hawley, 2007), wat een verklaring kan zijn voor het feit dat coërcieve controllers significant lager scoren dan de non-controllers.

Ten derde werd verwacht dat prosociale controllers de hoogste mate van zelfwaargenomen sociale competentie lieten zien gevolgd door bi-strategen, coërcieve controllers, typicals en non controllers. Zowel bi-strategen als de coërcieve controllers scoorden significant hoger dan de typicals, maar toonden met de overige groepen geen significante

verschillen aan. Deze resultaten werden ook gevonden door Hawley die verondersteld dat bi-strategen een hoge mate van sociale competentie laten zien en over veel sociale vaardigheden beschikken (Hawley 2007; 2015). Coërcieve controllers worden echter door Hawley benoemd als personen die over weinig sociale vaardigheden beschikken en een lage mate van sociale competentie laten zien (Hawley 2007; 2015). Dit is tegenstelling tot coërcieve controllers die zichzelf hoog scoren op sociale competentie in dit onderzoek. Sommige studies hebben positieve associaties aangetoond tussen sociale competentie en dominantie (Vermande et al., 2018). Zo heeft onderzoek naar resource control aangetoond dat een aspect van sociale vaardigheden samenhangt met resource control in de late kindertijd en adolescentie (Hawley 2003a; Hawley et al., 2002) wat een verklaring kan zijn voor bovenstaand resultaat, omdat zowel coërcieve controllers als bi-strategen hoog scoren op resource control en sociale competentie in dit huidige onderzoek.

Uit dit onderzoek komen veel verschillen tussen de groepen naar voren met betrekking tot sociale competentie. Bi-strategen en coërcieve controllers laten een hoge mate van resource control zien en scoren zichzelf significant hoger op zelfwaargenomen competentie dan de typicals. Ondanks dat zij hoog scoren op zowel resource control als sociale competentie worden zij in dit onderzoek niet geliefd door groepsgenoten. Dit in tegenstelling tot prosociale controllers die juist hoog scoren op geliefd zijn. Zij scoren in de middenmoot met betrekking tot resource control en laten geen significante verschillen zien met betrekking tot de overige groepen op zelfwaargenomen sociale competentie net als non-controllers. Non-controllers laten de laagste mate van resource control zien, maar worden in tegenstelling tot bi-strategen en coërcieve controllers die hoog scoren op resource control juist geliefd door groepsgenoten. Tot slot de typicals die gelijke scores op resource control laten zien als de prosociale controllers, significant lager scoren dan coërcieve controllers en bi-strategen op zelfwaargenomen sociale competentie en hoog scoren op de variabele geliefd zijn.

Sterke punten, beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek

Een sterk punt in dit onderzoek is dat in plaats van de originele items van Hawley geprobeerd is de items te neutraliseren (Vermande et al., 2018). De oorspronkelijke items over coërcief en sociaal strategiegebruik van Hawley verwezen niet alleen naar het gedrag, maar ook naar het verkrijgen van sociale dominantie als gevolg van het gedrag. In dit huidige onderzoek is geprobeerd de vraagstelling te neutraliseren, zodat de items niet zouden impliceren

dat het gebruik van een specifieke strategie direct zou leiden tot het verkrijgen van dominantie (Vermande et al., 2018).

Daarnaast is in dit onderzoek gebruik gemaakt van peernominaties. Een positief aspect van peernominaties is dat het mogelijk is om de mening van de hele klas over een kind te verkrijgen. Bovendien is er in dit onderzoek naast peernominaties ook gebruik gemaakt van zelfrapportage. Meerdere manieren om variabelen te meten worden gebruikt in mixed method onderzoeken wat resultaten completer en meer informatief maken (Johnson, Onwuegbuzie, & Turner, 2007).

Bovenstaande bevindingen dienen echter wel met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Net als in elk onderzoek heeft ook dit huidige onderzoek zijn limitaties.

Een limitatie in dit onderzoek is dat het een selecte steekproef betrof. Hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de gehele populatie en is het moeilijk generaliseerbaar. Er is echter wel gebruik gemaakt van een grote steekproef wat de validiteit en generaliseerbaarheid van het onderzoek bevordert (Neuman, 2014). Een quota steekproef is een vorm van selecte steekproeftrekking waarbij een quotum kan worden gesteld die representatief is aan de gehele populatie (Neuman, 2014). In dit onderzoek is er echter te weinig bekend over de etnische achtergronden en sociaaleconomische status (SES) van de participanten om een quota steekproef uit te kunnen voeren.

Daarnaast was er in dit onderzoek sprake van geneste data waardoor de assumptie van onafhankelijkheid mogelijk werd geschonden. De assumptie van onafhankelijkheid van variabelen is echter in dit onderzoek niet meegenomen, omdat een multi-level analyse te ver voerde voor een bachelorthesis. Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van de Rankit-procedure bij de afhankelijke variabele resource control om te corrigeren voor klas effecten. Dit heeft als voordeel dat verschillen tussen klassen, die doorwerken op de manier hoe kinderen elkaar beoordelen zoals bijvoorbeeld het hebben van een andere leraar of instructie, worden gecorrigeerd (Salmivalli & Voeten, 2004; Vermande et al., 2018). De schending van onafhankelijkheid zou daarom bij de variabele resource control meevallen.

Tevens is een limitatie van het huidige onderzoek dat het een cross-sectioneel onderzoeksontwerp bevat. Dit houdt in dat het strategiegebruik en de mate van sociale competentie gemeten zijn op één meetmoment. Het zou interessant zijn om met dezelfde onderzoeksgroep middels een longitudinaal onderzoek te kijken of het strategiegebruik en de

mate van sociale competentie verandert over tijd. Middels een longitudinaal onderzoek kunnen verbanden in de tijd tussen resource control, sociale competentie en geliefd zijn worden onderzocht (Hawley 2003a; Olthof et al., 2011).

In vervolgonderzoek kan er ook gekeken worden naar het verschil tussen jongens en meisjes. Meisjes worden als sociaal vaardiger gezien dan jongens (Vermande et al., 2018). Het interactie effect tussen sekse op de afhankelijke variabelen resource control, likeability en sociale competentie kan worden meegenomen. Er kan daarnaast naar verschillen in strategiegebruik worden gekeken tussen jongens en meisjes. Vermande et al. (2018) stellen dat jongens meer gebruik maken van coërcieve strategieën en meisjes van prosociale strategieën om status te verkrijgen.

Het zou ook interessant zijn om in vervolgonderzoek de karaktereigenschappen en rol van non-controllers te onderzoeken. De resultaten in dit huidige onderzoek komen niet overeen met de kijk op non-controllers die vaak in de literatuur worden beschreven als personen die een lage mate van resource control laten zien, veel psychologische problemen hebben en vaak worden afgewezen door leeftijdsgenoten. Uit dit huidige onderzoek komt echter naar voren dat non-controllers juist geliefd worden door hun groepsgenoten.

Bovendien zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op de verschillen tussen prosociale controllers en typicals op de variabele resource control. Uit dit huidige onderzoek komt naar voren dat ze niet significant van elkaar verschilden. Dit is interessant om nader te onderzoeken, omdat de literatuur tegenstrijdige resultaten weergeeft over de mate van resource control tussen prosociale controllers en typicals (Reijntjes et al., 2018).

Tot slot zou het interessant zijn om in vervolgonderzoek de mate van geliefd zijn te onderzoeken bij bi-strategen om uit te kunnen zoeken waar de inconsistentie van zelfwaargenomen sociale competentie en de mate waarin ze geliefd worden vandaan komen. Uit dit huidige onderzoek komt namelijk naar voren dat bi-strategen significant het laagst scoren op de afhankelijke variabele geliefd zijn wat wordt beoordeeld aan de hand van peernominaties. Zij scoren zichzelf echter wel hoog op zelfwaargenomen competentie.

Implicaties voor de praktijk

Zoals bovenstaand werd aangegeven is status een belangrijk element in de relatie met leeftijdsgenoten in de adolescentie. Dit onderzoek is van maatschappelijk belang omdat het een bijdrage levert aan het beperkte onderzoek naar dominantie in de sociale wetenschappen

(Hawley, 2007). Huidig onderzoek wijst uit dat een combinatie van prosociale strategieën en coërcieve strategieën de meeste resource control oplevert. Ondanks dat bi-strategen en coërcieve controllers zichzelf hoog scoren op zelfwaargenomen sociale competentie worden ze weinig geliefd door anderen. Hawley, Little & Card (2007) beschrijven dat vrienden van bi-strategen, coërcieve controllers en prosociale controllers het gevoel hebben dat ze gecontroleerd worden. Interventies zouden zich kunnen richten op het verbeteren van sociale vaardigheden. Sociale vaardigheden vormen de basis van het contact met anderen. Assertiviteit is daar een belangrijk onderdeel van. Sociale vaardigheden zijn trainbaar wat mogelijkheden biedt voor interventies (Vermande et al., 2018).

Conclusie

Dit onderzoek heeft inzicht gegeven in het verschil tussen de resource control groepen op sociale competentie. De belangrijkste resultaten laten zien dat bi-strategen over veel resource control beschikken, zichzelf hoog scoren op zelfwaargenomen sociale competentie, maar niet geliefd worden door groepsgenoten. Non-controllers daarentegen scoren significant het laagst op resource control terwijl zij wel geliefd worden door groepsgenoten. Meer onderzoek is noodzakelijk om uit te kunnen wijzen welke resource control groep het meest sociaal competent is.

Referenties

- Aleva, L. (2015). Verklaren en voorspellen van gedrag in peestsituaties. In M. M. Vermande, M. van der Meulen, & A. Reijntjes (Red.), *Pesten op school. Achtergronden en interventies* (pp. 57-81). Amsterdam: Boom Lemma.
- Allen, P., Bennett, K., & Heritage, B. (2014). *SPSS Statistics Version 22: A practical guide*. South Melbourne: Cengage Learning Australia
- Chen, B. B. & Chang, L. (2012). Adaptive insecure attachment and resource control strategies during middle childhood. *International Journal of Behavioral Development, 36*, 389-397. doi:10.1177/0165025412445440
- Cheng, J. T., Tracy, J. L., Foulsham, T., Kingstone, A., & Henrich, J. (2013). Two Ways on the Top: Evidence That Dominance and Prestige Are Distinct Yet Viable Avenues to Social Rank and Influence. *Journal of Personality and Social Psychology, 104*, 103-125. doi:10.1037/a0030398
- Ciarrochi, J., Sahdra, B. K., Hawley, P. H., & Devine, E. K. (2019). The Upsides and Downsides of the Dark Side: A Longitudinal Study Into the Role of Prosocial and Antisocial Strategies in Close Friendship Formation. *Frontiers in Psychology, 10*, 1-13. doi:10.3389/fpsyg.2019.00114
- Egberink, I. J. L., de Leng, W. J., & Vermeulen, C. S. M. (2019). *COTAN Documentatie: 2019*. Boom Test Uitgevers.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using ibm spss statistics*. London: SAGE publications.
- Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2018). *Statistics for the Behavioral Sciences*. Hampshire: Cengage Learning EMEA.
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review, 19*, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470
- Hawley, P. H. (2003a). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: A case for the well-adapted Machivellian. *Merrill-Palmer Quarterly, 49*, 279-309. doi:10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, P. H. (2003b). Strategies of control, aggression, and morality in preschoolers: An

- evolutionary perspective. *Journal of Experimental Child Psychology*, 85, 213-235.
doi:10.1016/S0022-0965(03)00073-0
- Hawley, P. H. (2007). Social dominance in childhood and adolescence: why social competence and aggression may go hand in hand. In P. H. Hawley, T. D. Little, & P. C. Rodkin (Eds.), *Aggression and adaptation: The bright side to bad behavior* (pp. 1-29). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Hawley, P. H. (2014). The Duality of Human Nature: Coercion and Prosociality in Youths' Hierarchy Ascension and Social Success. *Current Directions in Psychological Science*, 23, 433-438. doi:10.1177/0963721414548417
- Hawley, P. H. (2015). Social Dominance in Childhood and Its Evolutionary Underpinnings: Why it Matters and What We Can Do. *Pediatrics*, 135, 31-38. doi:10.1542/peds.2014-3549D
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2007). The allure of a mean friend: Relationship quality and processes of aggressive adolescents with prosocial skills. *International Journal of Behavioral Development*, 31, 170-180. doi:10.1177/0165025407074630
- Hawley, P. H., & Geldhof, J. G. (2012). Preschoolers' social dominance, moral cognition, and moral behavior: An evolutionary perspective. *Journal of Experimental Child Psychology*, 112, 18-35. doi:10.1016/j.jecp.2011.10.004
- Hawley, P. H., Little, T. D., Pasupathi, M. (2002). Winning friends and influencing peers: Strategies of peer influence in late childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 466-474. doi:10.1080/01650250143000427
- Hawley, P. H., Shorey, H. S., & Alderman, P. M. (2009). Attachment correlates of resource-control strategies: Possible origins of social dominance and interpersonal power differentials. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26, 1097-1118.
doi:10.1177/0265407509347939
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, 112-133.
doi:10.1177/1558689806298224
- Maassen, G. H., Akkermans, W., & Van Der Linden, J. L. (1996). Two-dimensional sociometric

- status determination with rating scales. *Small Group Research*, 27(1), 56-78.
- Geraadpleegd van: <https://journals-sagepub-com.proxy.library.uu.nl/toc/sgrd/27/1>
- Neuman, W. L. (2014). *Understanding Research*. Harlow: Pearson.
- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & Van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology*, 49,339-259. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Pellegrini, A. D. (1995). A Longitudinal Study of Boys' Rough- and- Tumble Play and Dominance During Early Adolescence. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 16, 77-93.
- Reijntjes, A. H. A., Vermande, M., Goossens, F. A., Olthof, T., van der Schoot, R., Aleva, L., & van der Meulen, M. (2013). Developmental trajectories of bullying and social dominance in youth. *Child Abuse & Neglect*, 37, 224-234. doi:10.1016/j.chiabu.2012.12.004
- Reijntjes, A., Vermande, M., Olthof, T., Goossens, F. A., Vink, G., Aleva, L., & Van der Meulen, M. (2018). Differences between resource control types revisited: A short term longitudinal study. *Social Development*, 27, 187-200. doi:10.1111/sode.12257
- Rubin, K. H., Bukowski, W. M., & Bowker, J. C. (2015). Children in peer groups. *Handbook of child psychology and developmental science*, 4, 175-222.
- Salmivalli, C., & Voeten, M. (2004). Connections between attitudes, group norms, and behavior in bullying situations. *International Journal of Behavior Development*, 28, 246-258. doi:10.1080/01650250344000488
- Treffers D. A., Goedhart A. W., Van den Bergh, B. R. H., Veerman, J. W., Ackaert L., & De Rycke, L. de (2002). *Competentie Belevingschaal voor Adolescenten. Handleiding*. Lisse: Swets Test Publishers.
- Vermande, M. M., Gilholm, P. A., Reijntjes, A. H. A., Hessen, D. J., Sterck, E. H. M., & Overduin-de Vries, A. M. (2018). Is inspiring group members an Effective Predictor Of Social Dominance in Early Adolescence? Direct and Moderated Effects of Behavioral Strategies, Social Skills, and Gender on Resource Control and Popularity. *Journal of Youth and Adolescence*, 47,1813-1829. doi:10.1007/s10964-018-0830-9